

Region Chotěbořsko

1:150 000

0km 2km 4km 6km 8km 10km

	Církevní památky		Technická památka
	Díla umělců		Židovské památky
	Stopy slavných osobností		Lidová architektura
	Zámek		Sepulkrální architektura
	Muzea a galerie		Parky, obory a přírodní prvky
	Městská památková zóna		Památné stromy
	Sochařská a drobná architektura		Přírodní parky
	Zajímavosti a unikáty		Zvláště chráněná území

VYBRANÉ TURISTICKÉ ZAJÍMAVOSTI REGIONU

ZÁMKY

1. Zámek Chotěboř 49°43'30.98"N, 15°40'25.041"E
V letech 1699–1702 nechal Vilém Leopold hrabě Kinský na místě gotické tvrže postavit čtyřkrídle sídlo italského typu, obklopující ústřední dvůr. V roce 1837 pak panství přešlo sňatkem do rukou Dobrzenských z Dobrzenic, kteří jej vlastní dodnes. Jan Václav hrabě Dobrzenský byl spoluzakladatelem Městského muzea v Chotěboři. Od roku 1952 sídlí muzeum v chotěbořském zámku. Kolem zámku se nachází krajinářský park.

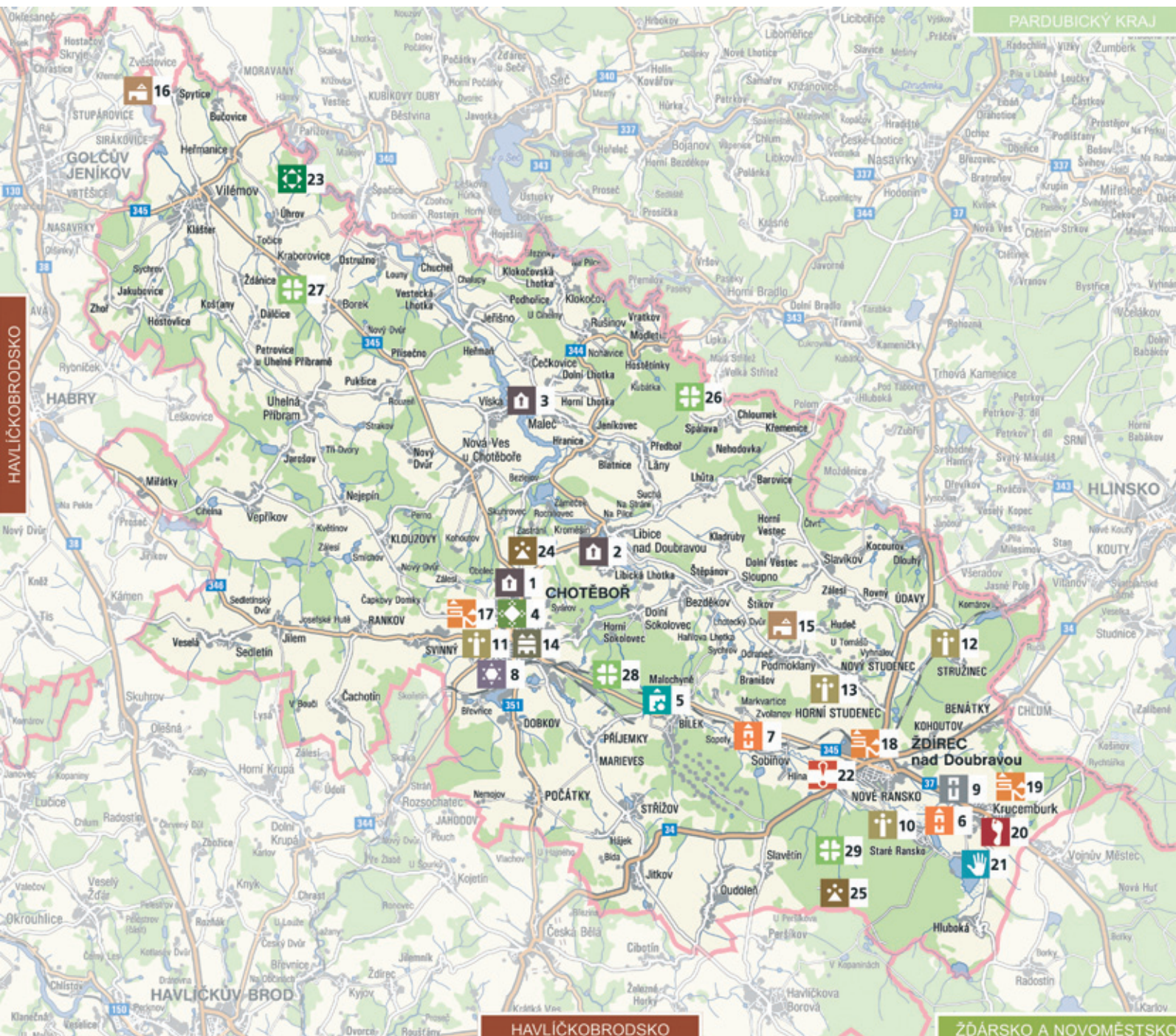
2. Zámek, Libice nad Doubravou 49°44'40.99"N, 15°42'9.57"E

Pozoruhodný jednopatrový objekt zámku získal dnešní podobu novogotickou přestavbou, provedenou v letech 1862–1864 za Benedikta Boleslavského z Rittersteinu. Přestavba byla inspirována anglickou pozdní gotikou. Zámek je tak dnes charakteristický především svými zdobnými věžičkami, kamennými portály a štukovými dekoracemi. Významnou budovou areálu je také starý pivovar, kde se do roku 1904 vařilo pivo. Na fasádě zámku je umístěna pamětní deska malíře Jiřího Horníka.

3. Zámek, Malec 49°46'14.591"N, 15°40'44.161"E
Raně barokní zámek byl zbudován ve 2. polovině 17. století, v roce 1827 proběhly úpravy ve stylu empíru. Nejznámějším majitelem panství byl český politik a publicista František Ladislav Rieger, jehož tchán, František Palacký, zde při svých pobytech sepsal část „Dějiny národa českého“. K zámku přiléhá anglický park s celou řadou cenných dřevin. Zámek je veřejnosti nepřístupný.

>>>>

www.dedictvivysociny.cz

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

Kraj Vysočina

Investice do vaší budoucnosti. Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj a krajem Vysočina.
Vydal: Krajský úřad kraje Vysočina, Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, květen 2011, Žižkova 57, 587 33 Jihlava,
tel.: 564 602 111, www.kr-vysocina.cz

Neprodejně.

PARKY, OBORY A PŘÍRODNÍ PRVKY

 4. Zámecký park, Chotěboř
49°43'31.423"N, 15°40'28.598"E
Krajinářskému parku předcházela barokní zahrada, která byla budována v souvislosti se stavbou barokního zámku v letech 1701–1702. Zámecký park, pocházející z let 1865–1870, je založen jako historizující krajinářský park, ve východní části přechází ve volnou krajinu.

TECHNICKÉ PAMÁTKY

 5. Most Bílek 49°42'13.918"N, 15°43'51.576"E
Středověký most z lomového kamene byl nad řekou Doubravou vystaven zřejmě již ve 14. století a patří mezi nejstarší mostní stavby kraje Vysočina. Za 600 let své existence nezaznamenal výraznější úpravy.

CÍRKEVNÍ PAMÁTKY

 6. Toleranční modlitebna, Krucemburk
49°41'16.63"N, 15°50'50.74"E
Kamenná modlitebna byla postavena v letech 1839 – 1840 podle plánu architekta Jana Wurma a nahradila původní dřevěný objekt z roku 1786. Vchod je na rozdíl od raných tolerančních staveb umístěn na kratší straně budovy.

 7. Kostel Navštívení Panny Marie, Sobiňov (Sopoty)
49°41'52.108"N, 15°45'27.645"E
Původně gotický farní kostel Navštívení Panny Marie, písemně doložený k roku 1358, byl mezi lety 1749–1752 Karlem z Ditrichštejna barokně přestavěn. Událo se tak zřejmě z kapacitních důvodů, protože od doby, co Johana Terezie, rozená Kustošová, ze Studence darovala kostelu kopii milostného obrazu Panny Marie Pasovské, začalo sem přicházet větší množství poutníků.

ŽIDOVSKÉ PAMÁTKY

 8. Židovský hřbitov, Chotěboř
49°42'37"N, 15°40'18.681"E
Novodobý židovský hřbitov založený roku 1894 je netradičně obklopen katolickým hřbitovem. Svým stářím patří k nejmladším židovským hřbitovům na našem území. Chotěbořská židovská obec byla zdemolována a rozprášena během druhé světové války.

SEPULKRÁLNÍ ARCHITEKTURA

 9. Náhrobyky na hřbitově, Krucemburk
49°41'22.573"N, 15°51'8.201"E
Kolem kostela sv. Mikuláše se nachází množství poutavých náhrobků. Mezi nejzajímavější patří: pískovcový náhrobek Anny Skřivanové z konce 18. století, litinové náhrobyky u zdi kostela – produkty slévárny v nedalekém Starém Ransku – a hrobka rodiny Binko, jejímž autorem je Jan Štursa.

SOCHAŘSKÁ A DROBNÁ ARCHITEKTURA

 10. Litinový kříž, Staré Ransko
49°40'58.127"N, 15°49'52.241"E
Litinový kříž s korpusem Krista, nacházející se na hrází Ranského rybníka, byl odlit v roce 1832 v nedaleké dietrichštejské železárně. Podle nápisu na podstavci byl vztyčen k 40. výročí panování Františka I. rakouského císaře.

 11. Památník husitský, Chotěboř
49°43'10.196"N, 15°40'2.246"E
Vytvořený pomník, který byl odhalen dne 6. července 1929 zásluhou Okresního a místního osvětového sboru v Chotěboři, inspirovala tragická událost – upálení husitských bojovníků v místních stodolách –, jež se odehrála dne 3. února 1421.

 12. Dřevěná zvonice, Stružinec
49°43'26.535"N, 15°50'11.519"E
Dřevěná stavba představuje běžný typ zvoniček budovaný od počátku 19. století na vesnicích v souvislosti s císařským protipožárním nařízením.

 13. Dřevěná zvonice, Horní Studenec
49°42'58.91"N, 15°47'59.303"E
Dřevěná čtyřboká stupňovitá zvonice v areálu kostela sv. Václava byla vystavěna pravděpodobně ve 2. polovině 18. století. Stavba je zajímavá svojí štíhlostí, která je u zvonice podobného typu značně neobvyklá.

MĚSTSKÁ PAMÁTKOVÁ ZÓNA

 14. Městská památková zóna Chotěboř
49°43'14.588"N, 15°40'12.654"E
Chotěboř je zmiňována ke konci 13. století, kdy patřila do majetku žďárského kláštera. Jan Lucemburský povýšil osadu na královské město. Mezi dalšími majiteli panství vynikli Trčkové z Lipy, kteří podporovali rozvoj města, jehož architektonický vzhled měnily časté požáry. Poslední větší požár zasáhl město v roce 1832. Následně zanikla podloubí a domy i radnice (původně renesanční) na náměstí dostaly klasicistní podobu. Nynější území památkové zóny zahrnuje především táhlou uliční komunikaci rozšiřující se uprostřed v pravidelné obdélné náměstí, hřbitov s kostelem sv. Jakuba, který byl po požáru koncem 19. století přestavěn podle plánu architekta F. Schmoranze a raně barokní kostel, jenž byl v restituci vrácen opět rodu Dobrzenských.

LIDOVÁ ARCHITEKTURA

 15. Obec Hudeč 49°43'40.785"N, 15°47'5.7"E
Soubor usedlostí v Hudči reprezentuje poslední zbytek roubených staveb typických pro venkovské oblasti Havlíčkobrodská.

 16. Obec Spytice
49°50'13.862"N, 15°31'14.555"E

GALERIE, MUZEA, PAMĚTNÍ SÍNĚ

 17. Městské muzeum v Chotěboři
49°43'30.98"N, 15°40'25.041"E
Muzeum bylo založeno v roce 1885, a patří tak k nejstarším muzeím ve východních Čechách. Nejvýznamnější celkem je sbírka výtvarného umění, a především souborné kolekce děl chotěbořského rodáka malíře Zdenka Rykra a Jindřicha Pruchy – malíře Železných hor. Stálá expozice je instalovaná v bývalých hostinských pokojích zámku, kde je možné vidět tyto výstavy: Chotěboř očima výtvarných umělců, Historické zbraně, Obrazárna, Sakrální umění, Prvorepublikový salon, Osobnosti Chotěboře a Barokní sál. Součástí prohlídky je i návštěva kaple svatě Trojice.

 18. Galerie Doubrava ve Žďirci nad Doubravou
49°41'57.106"N, 15°48'51.181"E
Byla otevřena v roce 2007 a provozuje expozice domácích i zahraničních umělců, které se v průběhu roku obměňují.

 19. Pamětní síň Jana Zrzavého v Krucemburku
49°41'18.858"N, 15°51'7"E
V roce 2002 byla v Krucemburku otevřena pamětní síň Jana Zrzavého. Zde se návštěvník dozví řadu zajímavých informací z umělcova života a jeho vztahu ke Krucemburku. Na budově městského úřadu je od roku 2010 osazena pamětní deska s umělcovou bustou.

STOPY SLAVNÝCH OSOBNOSTÍ

 20. Krucemburk
Jan Zrzavý (malíř)
hrob malíře u kostela sv. Mikuláše
49°41'21.403"N, 15°51'8.779"E
Na hřbitově u kostela sv. Mikuláše v Krucemburku nalezl místo svého posledního odpočinku malíř Jan Zrzavý. Náhrobek sem byl přenesen z hrobu z Čáslavi spolu s ostatky jeho matky a bratra Boleslava. Návrh výtvarné podoby náhrobku je dílem umělce samotného.

 pamětní síň
49°41'18.858"N, 15°51'7"E

DÍLA UMĚLCŮ

 21. Krucemburk
Josef Gočár (architekt)
vila Ladislava Binka ml. č. p. 68 (Bila vila) – návrh výzdoby fasády 49°41'10.419"N, 15°51'7.576"E
Bílá vila Ladislava Binka ml. byla postavena v secesním slohu v letech 1907–1908 podle návrhu neznámého autora. Úpravy fasád a interiérů však provedl architekt Josef Gočár, který v té době realizoval stavbu sousední Červené vily pro Ladislava bratra Josefa.

Bratři Ladislav a Josef Binkovi byli majiteli prosperující továrny na kůže.

 vila Josefa Binka č. p. 88 (Červená vila)
49°41'10.087"N, 15°51'2.056"E
Vila Josefa Binka (tzv. Červená) z roku 1909 je první samostatnou realizací architekta Josefa Gočára. Inspiroval se tvorbou M. H. Baillie-Scotta a Ch. R. Mackintoshe, čerpajících z typu anglického venkovského domu. Patrný je také vliv díla Dušana Jurkoviče, zejména uplatněním zdobené lomenice ve východním štítu, na jejíž výzdobě se podílel Vojtěch Sucharda.

 Vincenc Makovský (sochař)
pomník obětem 2. světové války (evangelický hřbitov)
49°41'16.712"N, 15°50'50.642"E
Originálně řešené dílo sochaře Vincence Makovského bylo odhaleno už v roce 1946. Jedná se o jeden z prvních pomníků obětem 2. světové války v České republice. Připomíná oběti členů místního evangelického sboru, kteří zahynuli na samém konci 2. světové války, kdy dne 9. května 1945, ve snaze zničit německá vojska, bombardovala letadla Rudé armády okolí Krucemburku a sousedního Žďirce.

 Jan Štursa (sochař)
hrobka rodiny Binko na hřbitově u kostela
49°41'22.573"N, 15°51'8.201"E
Hrobku z neleštěné žuly navrhl Štursa v roce 1906. Jedná se o dílo z počátků jeho tvorby, které je v kontextu jeho díla ojedinělé tím, že je vytvořeno v secesním stylu.

ZAJÍMAVOSTI A UNIKÁTY

 22. Socha slévače, Nové Ransko
49°41'28.253"N, 15°47'47.333"E
Socha slévače v nadživotní velikosti, jejímž autorem je akademický sochař Břetislav Benda (1897–1983), žák J. V. Myslbeka a J. Štursy, stojí před vstupem do areálu Slévárny a modelárny Nové Ransko. Socha sem byla převezena z nádvorí likvidovaného podniku ČKD SLÉVÁRNÝ, a. s., z Prahy, kde původně stála. Zdejší společnost zakoupila sochu v roce 1996 jako šrot, a tím ji vlastně zachránila.

PŘÍRODNÍ PARKY

 23. Přírodní park Doubrava 49°49'11"N, 15°34'32"E
Přírodní park Doubrava je vyhlášen na relativně malé ploše okresů Havlíčkův Brod a Chrudim pro ochranu hlubokého údolí řeky Doubravy mezi Spačicemi a Ronovem nad Doubravou. I když značná část území je dnes pokryta umělými porosty s převahou smrku, můžeme zde najít zbytek bučin, suťových javořin a javorových hářin. Ze zajímavějších druhů rostlin zde můžeme objevit původem karpatský prýšek mandleňovitý, kostival hliznatý, prvosenku vyšší, zvonek broskvoňolistý či pro vyšší polohy typickou růží převíslou. Charakteru území, jakožto lesnatému podhorskému údolí, odpovídá i složení zvířecích obyvatel. Z ptáků můžeme u vody pozorovat ledňáčka říčního, konipasa horského, skorce vodního. Hnízdí zde holub doupňák a datel černý. Významný je i výskyt mloka škrvnitého, pozorována byla i vydra říční.

PAMÁTNÉ STROMY

 24. Žižkovy duby u Chotěboře
49°44'2.645"N, 15°40'38.323"E
Dub letní, Quercus robur L. (11 ks), skupina stromů.

Duby u Chotěboře představují několik stromů rozptýlených v oblasti asi jeden kilometr severně od obce. Jedná se jak o solitérné rostoucí stromy, tak i stromořadí kolem hlavní silnice.

 25. Král smrků, Staré Ransko
49°39'34.654"N, 15°48'5.93"E
Jedná se o mohutný smrk v ranském poleší.

ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

 26. Chráněná krajinná oblast Železné hory
49°47'37"N, 15°45'09"E
Krajina severní části Českomoravské vrchoviny na hranicích okresů Havlíčkův Brod a Chrudim s lesy, loukami, poli a typickým osídlením je od roku 1991 vyhlášena jako chráněná krajinná oblast. Geologicky a geomorfologicky pestré území doplňují zachovalá společenstva rostlin a živočichů na původních i lidskou činností podmíněných biotopech, jakými jsou zejména rašelinné a vlhké louky, mokřady či suché trávníky na osluněných svazích.

 27. Přírodní památka Borecká skalka
49°47'35"N, 15°34'46"E
Přírodní památka se nachází na západním okraji dnes již nevyužívaného zatopeného hadcového lomu nedaleko obce Borek na Chotěbořsku se zbytkem suchomilné pastviny s vystupujícím hadcovým podložím a s výskytem rostlinných druhů vázaných na tento specifický substrát.

 28. Přírodní rezervace Údolí Doubravy
49°42'52"N, 15°42'48"E
Kaňonovitě údolí řeky Doubravy mezi obcí Bílek a Dolním Mlýnem nedaleko od Chotěboře s řadou zajímavých geomorfologických útvarů, jakými jsou např. skalní stěny, suťová pole, puklinová jeskyně, a s řadou vzácných a chráněných rostlinných i živočišných druhů.

 29. Národní přírodní rezervace Ransko
49°40'27.536"N, 15°48'37.935"E

^ Toleranční modlitebna, Krucemburk